

Fylkesmannen i Møre og Romsdal

STANDPUNKTKARAKTER – 2014

*Rettleiing ved behandling av klage i grunnskolen
med klageskjema*

Innhald

1. INNLEIING	2
Klagefrist.....	2
Informasjons- og rettleiingsplikta til skolen.....	2
Skjema	3
2. SENTRALE BESTEMMELSER FOR KLAGE PÅ FAGKARAKTERAR.....	3
Om fastsetting av standpunktkarakter.....	3
Ikkje grunnlag for å setje karakter – Krav om varsling	4
Klagebehandling	4
Fråsegn frå faglærar	4
Fråsegn frå rektor om saksbehandlinga.....	5
Ny vurdering – endeleg karakter	5
3. KLAGE PÅ KARAKTER I ORDEN OG I ÅTFERD	6
Om vurderinga i orden og i åtferd	7
Varsling.....	7
Dokumentering.....	8
Fråsegn frå rektor og kontaktlærar.....	8
Endeleg karakter	8

Vedlegg: Skjema for klage på standpunktkarakter

1. INNLEIING

Fastsetjing av standpunktkarakter er eit enkeltvedtak, og enkeltvedtak skal grunngivast. "Forvaltningsorganet skal forberede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold"¹.

Det kan klagast på standpunktkarakter og på vedtak om ikkje å setje standpunktkarakter.

Alle klager på standpunktkarakter skal sendast Fylkesmannen. Utdanningsdirektoratet har i brev av 31.10.2008 presisert at rektor ikkje har heimel for å endre vedtak om karakterfastsetjing etter at ein karakter er sett. Dette gjeld sjølv om skolen finn klaga rettkomen. Rektor kan endre eventuelle feilføringar.

Forskrifta til opplæringslova set ein siste frist for fastsetjing av standpunktkarakter i fag. Det er opp til den enkelte skolen å eventuelt setje ein tidlegare frist.

Rektor har ansvaret for at standpunktkarakterar i orden og åtfærd blir fastsette etter drøfting i møte der lærarane til eleven er til stades. Standpunktkarakter i orden og i åtfærd skal fastsetjast etter at opplæringa er avslutta.

Klagefrist

Fristen for å klage på vedtak som gjeld standpunktkarakter er 10 dagar frå det tidspunktet melding om vedtaket er komen fram til den som har klagerett. I særlege tilfelle kan ei klage bli behandla sjølv om fristen ikkje er halden².

Klagar har rett til å be om grunniving før eventuell klage vert sett fram. Ny 10-dagarsfrist gjeld frå det tidspunktet han/ho har motteke grunniving.

Dersom skolen avviser klaga fordi den er levert for seint, er dette eit vedtak som kan klagast på. Klagefristen er då 3 veker³.

Klage på standpunktkarakter må behandlast så raskt som råd. Dette er særleg viktig for elevar på 10. trinn. Vi oppmodar derfor skolane til å sende inn klagesakene fortløpande og ikkje vente til alle klagesakene kan sendast samla.

Rektor må sikre god framdrift i klagebehandlinga. Lærarane bør vere tilgjengelege i det tidsrommet der det kan vere behov for å grunngi og/eller gi fråsegn om karakterfastsetjinga.

Informasjons- og rettleiingsplikta til skolen

Skolen skal gjere elevar og foreldre kjende med klageretten og klagefristen.

Rektor må sjå til at informasjonsplikta blir ivareteke slik at ein når alle elevgrupper/foreldre. I klagesaker må skolen dokumentere at eleven/foreldre har fått slik informasjon.

---

¹ Jf forvaltningslova (fvl) § 11a.

² Jf forvaltningslova § 31.

³ Jf forvaltningslova § 29.

Informasjonen til elev og foreldre må som eit minimum innehalde:

- kva for karakter det kan klagast på
- generell informasjon om klagerett og klagefrist
- opplysning om at klage på standpunktkarakter bør grunngivast
- opplysning om at klagar har rett til å be om grunngiving før eventuell klage vert sett fram. Vi rår til at grunngiving blir gitt skriftleg.

Skjema

Det vedlagde skjemaet "Klage på standpunktkarakter" skal nyttast både ved oversending av klage på standpunktkarakter i fag og ved klage i orden og i åtferd. Vi ber om at det blir fyllt ut eitt skjema for kvar karakter det blir klaga på.

2. SENTRALE BESTEMMELSER FOR KLAGE PÅ FAGKARAKTERAR

Forskrift til opplæringslova		Forvaltningslova
Kapittel 3: Individuell vurdering i grunnskulen og i vidaregåande opplæring	Kapittel 5: Klage på vurdering	Kapittel VI. Om klage og omgjøring
§ 3-1 Rett til vurdering	§ 5-1 Kva det kan klagast på	§ 29 (klagefrist)
§ 3-3 Grunnlaget for vurdering i fag	§ 5-2 Kven som kan klage	§ 31 (oversitting av klagefristen)
§ 3-7 Varsling	§ 5-3 Avgjerd i klagesaka	§ 34 (klageinstansens kompetanse)
§ 3-17 Sluttvurdering i fag	§ 5-4 Saksgangen ved klage	
§ 3-18 Standpunktkarakter i fag	§ 5-5 Klagefristar	
	§ 5-6 Formkrav	
	§ 5-7 Rett til grunngiving	
	§ 5-12 Klage på standpunktkarakter. Klageinstans og klagebehandling	
For utdypande tolking av kapittel 3 viser vi til rundskriv Udir-1-2010 av 11.08.2010		

KLAGE PÅ FAGKARAKTER

Om fastsetting av standpunktkarakter

Standpunktkarakteren skal gi informasjon om kompetansen til eleven ved avslutninga av opplæringa i fag i læreplanverket. Den må baserast på eit breitt vurderingsgrunnlag som samla viser kompetansen eleven har i faget. Med breitt vurderingsgrunnlag meinast også fleire ulike måtar å vurdere elevane på – ikkje

berre prøver med karakter. Eleven skal ha høve til å betre kompetansen sin i faget inntil standpunktkarakteren er fastsett.

Når læreren ved slutten av opplæringa skal vurdere eleven sin samla kompetanse, vil eleven ha kompetanse innanfor ulike delar av faget. Det blir difor viktig for læreren å "løfte blikket" og vurdere eleven si mestring i faget på tvers av dei enkelte kompetansemåla og hovudområda.

Eleven skal bli gjort kjend med kva det er lagt vekt på i fastsetjinga av standpunktkarakteren.

I vurderinga i fag skal ikkje føresetnadene til den enkelte, fråvær, eller forhold knytt til ordenen og åtferda til eleven trekkjast inn. I kroppsøving skal innsatsen være ein del av grunnlaget for vurdering⁴.

Vi gjer merksam på at dei karakterstøttande prøvene inneheld oppgåver frå alle hovudområda i læreplanen, men at dei ikkje dekkjer alle kompetansemåla i faget. Dei vil altså ikkje gje uttømmende informasjon om elevar sin samla kompetanse, men kan vere til hjelp i læreren sitt vurderingsarbeid. Dette gjeld og når eldre eksamensoppgåver vert brukt til tentamen.

Ikkje grunnlag for å setje karakter – Krav om varsling

Dersom ein ikkje kan vurdere eleven sin kompetanse på grunnlag av dei samla kompetansemåla, så kan eleven ikkje få standpunktkarakter i faget.

I dei tilfella der det ikkje er grunnlag for å setje standpunktkarakter, har rektor ansvaret for at det blir fatta enkeltvedtak om at standpunktkarakter ikkje blir gitt.

For at det skal kunne gjerast enkeltvedtak om ikkje å gi karakter, skal eleven og foreldra vere varsla. Når det er tvil om eleven kan få standpunktkarakter i eitt eller fleire fag, skal skriftleg varsel

- sendast til eleven og foreldra
- vere datert og sendt utan ugrunna opphald slik at eleven får høve til å skaffe grunnlag for halvårsvurdering med karakter og standpunktkarakter

Ved ein eventuell klage må kopi av varselbrevet leggjast ved klaga, og skolen må kunne dokumentere at foreldra har sett varselet.

Klagebehandling

Ei klage på standpunktkarakter skal sendast til skolen. Fylkesmannen er klageinstans. Klageinstansen kan berre vurdere om gjeldande føresegner om karakterfastsetjing er følgde. Ved oversending av klaga til Fylkesmannen, skal det følgje med fråsegn frå faglærer og rektor.

Fråsegn frå faglærer

Det er rektor sitt ansvar å sjå til at faglærer kan dokumentere grunnlaget for karaktersetjinga i tråd med kapittel 3 i forskrift til opplæringslova, og at saka er godt nok opplyst til at klageinstansen kan behandle klaga.

---

⁴ Forskrift til oppl. § 3-3

Ei fråsegn skal vere konkret og må innehalde:

- Ei konkret vurdering av eleven sin kompetanse i faget i forhold til dei samla kompetansemåla i læreplanen og kjenneteikn på måloppnåing. Ei tredeling i «høg», «låg» og «middels» kompetanse vil krevje ytterlegare presiseringar som grunngjeving for ein standpunktkarakter.
- Omtale av korleis eleven er gjort kjent med kompetansemåla i faget og kjenneteikn på måloppnåing
- Ein omtale av korleis det i undervisvurderinga er lagt til rette for ulike arbeidsmåtar og vurderingsformer i faget
- Svar på det som eleven eller foreldra peiker på i klaga

Det skal brukast talkarakterar på ein skala frå 1 til 6. Berre heile talkarakterar skal brukast.

Skjematisk kan innhaldet i faglærer si fråsegn illustrerast slik:

Innleiing om vurderingsgrunnlag		
Kompetansemål	Kjenneteikn på måloppnåing	Vurdering av eleven sin kompetanse opp mot kjenneteikn på måloppnåing
Standpunktkarakter ut frå ei heilskapleg vurdering av eleven sin samla kompetanse i faget		

Fråsegn frå rektor om saksbehandlinga

Rektor skal sjå til at fråsegna frå faglærer har det innhaldet som er nemnt i krava over. Rektor skal gjere greie for saksbehandling og prosedyrar ved skolen i eige skriv. Skrivet skal innehalde:

- informasjon om alder på eleven dersom klaga berre er underteikna av eleven (eleven må ha fylt 15 år for å klage sjølv)
- informasjon om karakter frå siste halvårsvurdering og standpunktkarakter
- informasjon om klaga er sett fram innan fristen
- informasjon om når og korleis skolen har informert om klageretten
- tidspunkt for når skolen har sendt kopi av dokumenta i saka til klagar
- anna dokumentasjon frå skole/heim som kan ha innverknad på klagebehandlinga

Det er ikkje tilstrekkeleg at skolen i oversendingsbrev til klageinstansen skriv at dei har følgd dei forskriftsmessige prosedyrane ved karakterfastsetjinga.

Skolen må ha rutinar som sikrar at dokumentasjon frå faglærer om karakterfastsetjinga er tilgjengeleg i den perioden klagebehandlinga pågår.

Ny vurdering – endeleg karakter

Dersom klaga blir funnen rettkomen av klageinstansen, blir standpunktkarakteren oppheva og klaga sendt tilbake til skolen for ny behandling.

Rektor og faglærer gjer ny vurdering med utgangspunkt i dei punkta klageinstansen har peikt på i vedtaket. Rektor set endeleg karakter. Den nye avgjerda skal grunngjevast.

Denne avgjerda kan det ikkje klagast på. Orientering om endeleg karakter og rektor si grunngiving skal sendast klagaren med kopi til Fylkesmannen.

Dersom karakteren blir endra for elevar på 10. trinn, må rektor sende melding om dette til inntakskontoret for vidaregåande opplæring.

3. KLAGE PÅ KARAKTER I ORDEN OG I ÅTFERD

Forskrift til opplæringslova		
Kapittel 3: Individuell vurdering i grunnskolen og i vidaregåande opplæring	Kapittel 5: Klage på vurdering	Kapittel 20: Foreldresamarbeid i grunnskolen og vidaregåande opplæring
§ 3-1 Rett til vurdering	§ 5-1 Kva det kan klagast på	§ 20-1 Formålet med foreldre-samarbeid
§ 3-2 Formålet med vurdering	§ 5-2 Kven som kan klage	§ 20-3 Foreldre-samarbeid i grunnskolen
§ 3-5 Grunnlaget for vurdering i orden og i åtferd	§ 5-3 Avgjerd i klagesaka	
§ 3-6 Karakterar i orden og i åtferd	§ 5-4 Saksgangen ved klage	
§ 3-7 Varsling	§ 5-5 Klagefristar	
§ 3-11 Undervegs-vurdering	§ 5-6 Formkrav	
§ 3-12 Eigenvurdering	§ 5-7 Rett til grunngiving	
§ 3-15 Halvårs- vurdering i orden og i åtferd for elevar	§ 5-13 Klage på karakter i orden og i åtferd. Klageinstans og klage-behandling	
§ 3-16 Kravet til dokumentering av undervegs-vurdering		
§ 3-19 Standpunkt-karakter i orden og i åtferd		
§ 3-39 Forsvarleg system for føring av karakter og fråver		
For utdjupe tolking av kapittel 3 viser vi til rundskriv Udir-1-2010 av 11.08.2010		
Forvaltningslova		
Kapittel VI Om klage og omgjøring		
§ 29 Klagefrist		
§ 31 Oversitting av klagefristen		
§ 34 Klage-instansens kompetanse		

Om vurderinga i orden og i åtferd

Skoleeigar skal gi forskrifter om ordensreglement for den enkelte grunnskolen⁵. I ordensreglementet skal det vere regulert kva som er akseptabel orden og åtferd. Skolen må kunne dokumentere at elev/ foreldre er gjort kjende med ordensreglementet.

Grunnlaget for vurdering i orden og i åtferd skal vere knytt til i kva grad eleven opptrer i tråd med ordensreglementet til skolen.

Grunnlaget for vurdering i orden er knytt til om eleven er førebudd til opplæringa, og korleis arbeidsvanane og arbeidsinnsatsen til eleven er. Grunnlaget for vurdering i åtferd er knytt til korleis eleven oppfører seg overfor medelevar, lærarar og andre tilsette i og utanfor opplæringa. Vurdering av orden og åtferd skal haldast åtskildt frå vurderinga av eleven sin kompetanse i fag.

Til vanleg skal det ikkje leggjast avgjerande vekt på enkelthendingar. Unntaket er dersom enkelthendinga er særleg klanderverdig eller grov.

Skolen må presisere for elevane kva som blir teke med i grunnlaget for ordenskarakteren, og kva som blir lagt vekt på i grunnlaget for åtferdskarakteren. Til dømes kan fråvær føre til nedsett karakter anten i orden eller i åtferd.

Det er rektor sitt ansvar å sjå til at skolen har klare rutinar for å dokumentere elevane sin orden og åtferd.

I vurderinga av orden og i åtferd skal det takast omsyn til føresetnadene eleven har. Når ein skal avgjere om eleven skal få ein anna karakter enn god (G), skal det takast omsyn til kva som vil vere god orden og kva som vil vere god åtferd for eleven. Dette inneber at elevar som etter ei objektiv vurdering basert på ordensreglementet, aldri vil kunne få karakteren god, likevel kan få det, fordi eleven si åtferd og/eller orden vurdert ut frå eleven sin føresetnad er god. Det er ikkje krav om at eleven har ein diagnose, og skolen må gjere ei skjønsmessig vurdering i kvart tilfelle.

Varsling

Forskrifta krev at skolen sender skriftleg varsel dersom det er fare for at eleven kan få halvårsvurdering eller standpunktarakter *nokså god (Ng)* eller *lite god (Lg)* i orden og/eller i åtferd.

Det er viktig å innarbeide rutinar for å sikre god dokumentasjon på at skriftleg varsel er sendt.

Viktige moment:

- Grunngitt varsel om fare for nedsett karakter skal sendast til foreldre/elev
- Varselet skal vere datert og sendt til foreldre/elev utan ugrunna opphald, slik at betre orden eller åtferd kan påvirke karakteren

Det er ikkje krav om varsel når ein karakter blir sett ned som følgje av ei enkelthending. I slike tilfelle skal det gjerast enkeltvedtak og opplysast om klageretten.

---

⁵ jf. opplæringslova § 2-9

Dokumentering

I klagesaker som gjeld orden og/eller åtferd er det særleg viktig at skolen kan dokumentere at saksgang for fastsetjing av karakter er følgd, og at det har vore kontakt med heimen om tilhøva som har ført til nedsett karakter.

Skolen skal sende følgjande dokumentasjon til klageinstansen:

- klaga
- fråsegn frå rektor og kontaktlærer
- kopi av ordensreglement
- konklusjon frå drøftingsmøte mellom lærarane til eleven
- dokumentasjon på at foreldre har fått varsel om at karakteren kan bli sett ned
- annan relevant korrespondanse med heimen

Skolen må ha rutinar som sikrar at dokumentasjon om karakterfastsetjinga er tilgjengeleg i den perioden klagebehandlinga pågår.

Fråsegn frå rektor og kontaktlærer

Fylkesmannen vil tilrå følgjande oppgåvefordeling mellom rektor og kontaktlærer:

Rektor gjer greie for

- saksbehandling og prosedyrar på skolen
- alder på eleven dersom klaga berre er underteikna av eleven (eleven må ha fylt 15 år for å klage sjølv)
- om klaga er sett fram innan fristen
- når og korleis skolen har informert om klagerett
- tidspunkt for når skolen har sendt kopi av saksdokument til klagar
- tidlegare karakter i orden/åtferd
- tiltak som er sette i verk for å rette på forholda

Kontaktlærer

- gir utfyllande grunniving for karakteren
  - Det er viktig å svare på og kommentere det som eleven eller foreldra peikar på i klaga
  - Kontaktlærer si vurdering av eleven i høve til ordensreglementet
Omtale av merknader eleven har fått gjennom året
  - Vurdering av eleven sin orden/åtferd ut frå eleven sin føresetnader
    - legg ved kopi av varsel om nedsett karakter
    - gjer greie for korleis det er lagt til rette for god tilbakemelding og rettleiing
    - legg ved annan dokumentasjon frå skole/heim som kan ha innverknad på klagebehandlinga

Endeleg karakter

Fylkesmannen avgjer om klaga skal føre til at karakteren blir endra til gunst eller ugunst for eleven.

	Fylkesmannen i Møre og Romsdal	Fylkeshuset, 6404 Molde
	Oppvekst- og utdanningsavdelinga	

Skjemaet finn ein elektronisk på nettsida til Fylkesmannen

Klage på standpunktkarakter i grunnskolen 2014

(Skolen fyller ut skjemaet)

Skole

U.off. offl. § 26

Namn:			
Adresse:			
Postnummer:		Poststad:	
Telefon:		Rektor:	

Elev

Namn:			
Adresse:			
Postnummer:		Poststad:	
Årssteg:			

Foreldre

Namn:			
Adresse:			
Postnummer:		Poststad:	

Klage på*		Oppgi siste halvårskarakter	Standpunkt-karakter
Oppgi fag:			
	Orden		
	Åtferd		

Skolen har mottatt klagen frå:

Foreldre: Eleven:

Ved klage på fagkarakter

Skolen si handsaming/oversending av vedlegg (sjå rettleiinga for meir informasjon)

	Klage underskriven av eleven eller foreldre, datert ..... (må skrivast under av foreldre for elevar under 15 år)
	Fråsegn frå rektor om saksbehandlinga, datert..... Hugs påskrift som viser at kopi av fråsegn frå faglærer(ar) og rektor er sendt klagaren
	Fråsegn frå faglærer, datert....., med innhald i samsvar med rettleiinga
	Dokumentasjon som synleggjer at elev/foreldre er varsla om at karakter ikkje kan setjast, datert .....

Ved klage på karakter i orden/åtferd

Skolen si handsaming/oversending av vedlegg (sjå rettleiinga for meir informasjon)

	Klage underskriven av eleven eller foreldre, datert ..... (må skrivast under av foreldre for elevar under 15 år)
	Fråsegn frå rektor om saksbehandlinga, datert..... Hugs påskrift som viser at kopi av fråsegn frå kontaktlærer og rektor er sendt klagaren
	Uttale frå rektor/kontaktlærer, datert ..... Hugs fyldig grunningving for karakteren, m.a. • korleis det er tatt omsyn til eleven sine føresetnader • kva karakterar som er gitt tidlegare • kva tiltak er sett i verk for å rette på forholda
	Kopi av ordensreglementet ved skolen
	Utskrift av protokoll som viser korleis saka har blitt behandla
	Dokumentasjon om at eleven/foreldra er varsla om at det er fare for at karakteren kan bli anna enn god, datert ..... evt kopi av varslingsbrevet
	Eventuell annan korrespondanse med foreldre som har relevans for klagen

*Ved klager i fleire fag, bruk eitt skjema for kvar klage

Fylkesmannen i Møre og Romsdal 2014

Fylkeshuset
6404 Molde